

KAFDAĞI

Cilt:7, Sayı:2, Aralık 2022, 134-159
DOI: 10.51469/kafdagı.1196721

Gönderim Tarihi: 30.10.2022

Kabul Tarihi:31.12.2022

TEMEL EĞİTİMDE GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ Current Problems and Solutions in Basic Education

Ercüment ZÜNGÜR

Milli Eğitim Bakanlığı, Sınıf Öğretmeni, TÜRKİYE/Van
ahmet-3355@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-2022-2896

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Eğitim, İlk canlıdan başlayan ve yaşam var olduğu müddetçe varlığını sürdürecektir olan dinamik bir yapıdır. Bu dinamik sistemi oluşturan ve onu birbiriyle bir bütün şeklinde tamamlayan hareketli parçaları olası bir şekilde irdelenip çözümlenmelidir.

Eğitimi analiz ederken ayaklarından olan öğretmen, öğrenci, veli, eğitim politikası, eğitim felsefesi, eğitim programı, okul kültürü, okul yöneticisi ve hükümet politikalarını işin içine dâhil etmeliyiz. Eğitim sorunları sabit değildir, eğitimi dinamik bir süreç olarak tanımlarken sorunlarının da bu dinamikliğe paralel olarak karmaşık olduğunu unutmamalıyız. Birbirini tamamlayan bu yapbozlu sistemde bir parçanın bozulması ya da gereken önemin verilmemesi diğer parçaları da etkileyecektir. Bir çocuğun eğitiminin temelinde aile olsa da devamında okul öncesinde verilen eğitim ilkokulu, ilkokulda verilen eğitim ortaokul kademesini ciddi bir şekilde etkileyecektir. Bu etkilenme burayla sınırlı kalmayacaktır ve devamında ortaöğretimi, yüksek öğretimi ve en önemlisi yaşadığı toplumu, toplum geleceğini ciddi bir şekilde etkileyecektir. Peki, bu sorunlar nelerdir? Sorunların temelinde inildiğinde uygulanan eğitim politikalarından, geliştirilen eğitim programlarından, benimsenen eğitim felsefelerinden, öğrenci ve öğretmenlerin nitelik düzeylerinden, eğitimde uygulanan yönetim stratejilerinden kaynaklanan sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Eğitimin olmazsa olmaz ayaklarından olan bu işlevleri yok saymak ve temelini sağlam oturturmamak ilerde önüne geçilemeyecek sorunların baş göstermesine sebebiyet verecektir. Eğitimi bir basamak şekilde grafikleştirirsek tüm bileşenlerinin bir yapboz gibi birbirini tamamlaması gerektiğini bilmeliyiz. Yaptığımız bu araştırma ile amacımız finalde toplumu etkileyen bu sorunlara değinip ve çözümleri konusunda fikirler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Toplum, Eğitim, eğitimde felsefe, eğitimde program, eğitimde politika, eğitimde yönetici.

Abstract

Education is a dynamic structure that starts from the first living thing and will continue as long as life exists. The moving parts that make up this dynamic system and complete it as a whole should be probed and analyzed in a possible way.

While analyzing education, we should include the teacher, student, parent, education policy, education philosophy, curriculum, school culture, school administrator and government policies, which are their pillars. Educational problems are not fixed, while defining education as a dynamic process, we should not forget that its problems are also complex in parallel with this dynamic. In this puzzle system that complements each other, the deterioration of one piece or the lack of attention to it will affect other pieces as well. Although the family is the basis of a child's education, the education given in the pre-school will seriously affect the primary school, and the education given in the primary school will seriously affect the secondary school level. This influence will not be limited to here, and it will seriously affect secondary education, higher education, and most importantly, the society in which he lives and the future of the society. So what are these problems? When we get to the root of the problems, we encounter problems arising from the education policies implemented, the education programs developed, the educational philosophies adopted, the quality levels of students and teachers, and the management strategies applied in education. Ignoring these functions, which are indispensable pillars of education, and failing to establish a solid foundation will cause unavoidable problems in the future. If we graph education as a step, we should know that all its components must complement each other like a puzzle. With this research we have done, our aim is to address these problems affecting the society and present ideas about their solutions.

Keywords: *Society, Education, philosophy in education, program in education, policy in education, administrator in education.*

Giriş

Eğitimi kapsamlı şekilde anlamlandıran Fidan, ‘‘kişinin, çerçevesi belli kurallar ve amaçlar dâhilinde yetiştirmektir’’(Fidan,1996;4). Bu yetiştirme sürecinde kişinin sahip olduğu bilgilerin, becerilerin, tutum ve davranışların dâhilinde doğduğu ve belli bir yaşamının geçtiği, yaşamının yanında zihninin şekillendiği toplumun sahip olduğu kültürel yapı da kişinin şekillenmesinde çok önemli rol oynamaktadır. ‘‘Kişinin çocukluktan ve erginlikten kazandığı becerilerin kendi kültüründe faal olması ve eğitimi süresince karşılaştığı formel ve informal şartlanmalar’’(Güvenç, 1974;132) şeklinde eğitimi çerçevelemektedir. Eğitim kültürlenmenin bir parçasıdır ve birçok eğitimci; ‘‘kasıtlı kültürlenme süreci’’ olarak ta tanımını yapmaktalar. Eğitimin dinamikli bir süreç dâhilinde kendiliğinden ortaya çıkan ve belli bir uğraşa maruz kalmadan bilinçdışı öğrenmelere ‘‘informal’’, belli bir amaç

ve programlar dâhilinde ortaya çıkan öğrenmelere ise ‘‘formal öğrenme’’ tanımı yapılmaktadır (Fidan, 1996, s. 4).

Eğitimin tek başına bir süreç olmadığı, çevresinde etkilediği toplumun, bireyin, ekonominin ve siyasi yapıların da üzerinde büyük bir role sahiptir. Milletlerin geliştirdiği eğitim sistemleri gelişim süreci toplumun sahip olduğu kültürel yapılar ve bireye kazandırılmak istenen davranışların çıktılarını çerçevesinde oluşmaktadır. Bunların dışında toplumun gelişmesinde katkısı olacak, sorgulayan, araştıran, yeniliklere açık olan, teknolojinin ve sanatın gelişmesinde katkısı olan bireylerinde oluşmasına öncülük edilmelidir. Devletlerin kendilerine has olan sistemleri vardır ve bu sistemleri ülkelerinin gelişmesi ve kökenlerinden uzaklaşmamasını için korumak mecburiyetindedir. Varlığını sürdürmeye mecbur olan devletlerin, mevcut hükümetler vasıtasıyla sahip olduğu ilkelerini halkına yansıtmak ve benimsemekle aynı doğrultuda olduğunu görmekteyiz. Devletler bu çerçevede eğitimdeki içeriklere ve amaçlara her daim müdahil olmaktadır (Eraslan ve Babadağ, 2015).

Eğitimi bir basamak olarak ele almıştık ve bu basamağın başlangıç noktası temel eğitimidir. Burada amaç çocukların topluma uyum sağlaması ve kültürel değerlerin temelde benimsetilmesi amaçlanmaktadır. Eğitimin birinci kademesinde çocuklara okuma, yazma, anlama ve temel matematiksel becerilerinin yanında ana dili etkili ve doğru kullanmak, toplum ve doğa olaylarının oluşumları hakkında bilgi vermek gibi misyonları vardır. Diğer eğitim kademelerinin bu basamaklar üzerinde şekilleneceğini unutmamalıyız. Her toplumun yada bizim ülkemizin her bölgesi aynı gelişmişlik seviyesini gösterememekte bu nedenle her çocuk ortaöğretime geçiş yapmakta sorunlar yaşayabilmektedir. Bu nedenle temel eğitimde verilen eğitim hayati önem taşımaktadır. Çocuğun hayata hazırlanmasında en önemli görevi birinci kademe yani temel eğitim üstlenmektedir ve bu amaç çerçevesinde görevini yapmalıdır.

Okul öncesi eğitiminde meydana gelen sorunlar ve çözüme kavuşturulamayan hatalar bir sonraki basamak olan ilköğretimi ve devamında ortaöğretimde de nicelik ve nitelik sorunlarını ortaya çıkaracaktır. Aynı şekilde aşağıya doğru da sorunların çözüme kavuşmamasını da etki edecektir. Eğitimi bir basamak olarak şekillendirmiştik ve bu basamaklardaki herhangi bir çatlaklık diğer basamakları da aynı şekilde etkileyecektir (TED, 2007).

Burada temel eğitimin sorunlarını başlıklar halinde ele alırsak karşımıza uygulanan eğitim politikalarından, geliştirilen eğitim programlarından, benimsenen eğitim felsefelerinden, öğrenci ve öğretmenlerin nitelik düzeylerinden, eğitimde uygulanan yönetim stratejilerinden kaynaklanan sorunlar şeklinde, başlıklar halinde sıralayabiliriz. Bu başlıkların altında sorunlara ayrı ayrı değinmek bizi daha doğru bir şekilde konuya vakıf kılacaktır.

Hükümetlerin Eğitim Politikalarından Kaynaklanan Sorunlar

Bir birleşenler topluluğu olan devlet, yönetimi, yasası, felsefesi, politikası, kanunları ve insanıyla bir bütündür. Tek başına ve tek yönlü bir rüzgâr olmayan eğitim hem etki eden hem de etki altında olan bir fonksiyondadır. Siyaset gibi eğitim de istikbale yönelik programlar geliştirmektedir. Bu çerçeveden siyaset, eğitimi her haliyle güçlendiren, var olanı geliştiren ve olması gereken hale çeviren bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır (Eraslan ve Babadağ, 2015).

Geliştirilen eğitim politikaları belli görüşler ve siyasi yapılanmaların etkisinde kaldığı pekala fark edilmektedir. Ülkemizde de karşılaşılan bu etkiyi şu şekilde ifade edebiliriz; “ Ülkemiz ilk günden bu yana parti üstünde bir eğitim yapılanmasına gitmemiştir. Bu anlayışla ötürü köklü bir programlamaya gidilmemiş ve başa geçen yeni hükümetler kendi dönemlerinde, karşımıza yepyeni eğitim modelleri çıkartmışlardır. Bir yapbozdan öteye gidilmeyen eğitim programlarımız sürekli tahribatlar yaşamaya maruz kalmıştır.” Siyasetin ve hükümet politikalarının var olan gücü, eğitimi oluşturan yapılara müdahil olma hakkı tanımaktadır. Eğitimin var olan sistemleri de siyasetin ömrünün uzamasına, gelişmesine ve korumada olmasına set olmaktadır. Siyasetçiler eğitimin programlanmasına cevaplar ve çözümler geliştirirken, aynı şekilde eğitim programları da var olacak yeni siyasetçilerin oluşmasına öncülük etmektedir. Politikanın sahip olduğu yapılanmaların zamanla geçirdiği evrimler aynı şekilde eğitimin de evrimden etkilendiği var olan bir gerçektir. Eğitim için geliştirilen amaç ve içeriklerin bu minvalde kendini oluşturmaktadır.

Ulusal ve milli bir süreç olan eğitim, milletten ayrı ve ihtiyaçlarından bağımsız bir politika ile planlanıp sürdürülemez. Politik görüşler insani ve milli değerlerden çok sonra gelir. Eğitim politikası sürdürülebilir, kapsayıcı ve geliştirilebilir olmalıdır. Türkiye’de ki eğitimin sistemleri ve politikaları Atatürk ilke ve inkılapları merkezli var olmaktadır. Bu doğrultuda Atatürk’ün eğitim ile ilgili politikası ‘Eğitimin laikliğin esaslarına dayanması, uluslu, cumhuriyetçi, genel ve eşit olmalı,

kullanılabilir ve çağın gereklerine uygun olmalıdır.” Görüşü ile kapmasını belirlemek olasıdır (Ereş, 2009). İhtiyaçlar ve uluslararası normların çerçevesine cevap verecek eğitim politikaları bizim için olmazsa olmazdır. Türkiye'nin eğitim için uyguladığı önemli milli doneleri; Anayasa, Atatürk'ün ilkeleri ve İnkılâpları, Eğitim için geliştirilen kanunlar, Kalkınma Planları Milli Eğitimin Şuraları ve hükümetlerin Eğitim Programları şeklinde çerçeveselendirmek mümkündür.

Evrenselleşme politikası; eğitimin sistemlerini, eğitimin politikalarını, eğitimin ekonomisini, yaşam süreçli eğitim programlarını ve öğretim yaklaşımlarına etki ederek dönüşüme tabi tutmuştur. Bu çerçevede eğitimin programlarını ve güncel eğitim uygulamalarını oluştururken, eğitimin politikalarını düzenlerken bu konuda daha iyi olan ülkelerin sistemlerinden faydalanmak yararlı olacaktır. Burada faydalanma kısmını iyi anlamak gerekmektedir, ülkelerin var olan eğitim sistemlerini olduğu haliyle kullanma manası çıkarılmamalıdır.

Ülkemizin Cumhuriyet ile tanışması ve benimsemesinden bu yana eğitim ile ilgili hızlı bir yapılanmaya gidilmiştir. Okuma-yazma seferberliği, yeni okullar inşa etme süreçleri, eğitimci sayısında artışa gitme gibi çalışmalar eğitimimizin ilk basamaklarını inşa etmiştir. Cumhuriyetin yüzüncü yılına girdiği bu dönemde ülkemizde hala nicelik artırımına gidildiği ve aynı şekilde nitelik bazında gerekli seviyelere yaklaşamadığımızı da söylemek yanlış olmayacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde nicelik problemleri ile daha çok kafa yorulduğu için milli diyebileceğimiz bir eğitim anlayışımız bulunmamaktadır. Milli olan bir eğitim politikası için her vatandaşın gerekli bilgi ve donanımlara sahip olmasının önünü açmak gerekmektedir. Bunun için her karış toprağı birey için gerekli alt yapı ve üst yapı hizmetlerinin sağlanması, strateji ve politikaları bu doğrultuda geliştirmesi ve sahada uygulanırlılığını geliştirilmesi ulusal eğitim politikasının anlamıdır.

Uygun (2013) politik problemlerin açıklamasını yaparken “yorumsuz” başlığı etrafında çeşitli görsel sunumlar yaparak nesnel bir değerlendirme sunmuştur. Bu görsellerden bir tanesinde eğitimin yasal kısmına değinmiştir, kişinin öğrenme hakkı, eğitimde 4+4+4 kademelendirilme, diller ve dilin öğretimi, YÖK'ün ve üniversitelerin reforma verdiği cevaplar ve üniversitenin parçalanarak küçültülme sorunları ele alınmıştır. Okuldaki yapılanmalara ait sorunları başlığında ise; okul öncesinin, ilköğretimin, ortaöğretimin, imam hatip okullarının, özel okulların, taşınmalı okulların, öğretimde ortam ve öğretmenin sorunları,

eğitim-öğretim stratejilerine dair sorunlara değinilmiştir. Bu sorunları okul törenleri ve bayram kutlamaları, okulda kazanılan örtük öğrenmeler, eğitimin sivilleşmesi, üniversitelere alımda uygulanan katsayı sorunları ve devamında öğretmenlerin sorunları görseli altında öğretmen yetiştirme, nicelik, yasal, örgütlenme ve finansal sıkıntıları gibi problemler ele alınmıştır.

2012-2013 yılında ülkemiz 12 yıllık zorunlu eğitime geçmiştir ve bu eğitim sürecini 4+4+4 olarak kademelendirilmiştir. Uluslararası ortalama zorunlu eğitim seviyesi yakalanılmıştır fakat bu ortalama nicel bir fonksiyonun ötesine geçilmemiştir. Burada sadece nicelik bazlı değil nitelik bazlı bir gelişmede gösterilmesi gerekmektedir. Başlıklar halinde gündemdeki sorunların neler olduğu sıralayacak olursak;

Geliştirilen Eğitim Programlarından Kaynaklanan Sorunlar

Eğitim için geliştirilen programlar toplumun ve bireylerin beklenen kazanımların yanında zorunlu olan istek ve ihtiyaçların üzerine inşa edilmelidir. Eğitim için geliştirilen reformların istenilen sonucu vermesi ancak birbirini tamamlayan parçaların düzenli bir şekilde işlenmesiyle mümkündür. Eğitimde uygulanacak ve eğitimi geliştirecek önemli basamaklardan biri de program bileşenleridir. Bu çerçevede geliştirilen önemli unsurlar bağlamında programların kullanılacağı toplumdaki sosyal, coğrafi, ekonomi, demografi ve kültürel özelliklerinin yanında hazırdaki siyasi hedefler, yasal ve yapısal oluşumlar gösterilebilir. Eğitim için oluşturulan programların istenilen neticeyi vermesinin önemli koşullarından biri olan programın amaç çerçeveli tüm girdilerin önemle hesaba katan ihtiyaçlar analizine cevap vermesi ve yapılacak pilot çalışmaları ile sonuçlara göre sahaya yansıtılmalıdır. Gerçekçi bir şekilde analizi yapılmayan ve yapılan pilot uygulamaları iyi yönetilememesi sonucunda istenilen sonuçların alınması da olası değildir.

Programların istenilen sonuçlara ulaşması için içinde bulunulan dönemin ihtiyaçlarına uyum sağlamalıdır. Gediklioğlu (2005) bu çerçevede cevaplarının alınması gereken soruları şu şekilde sıralamaktadır:

1. Geliştirilen eğitim programlarının;

Kendi ülkesinde ve dünyada var olan gerçeklere cevap veriyor mu?

Toplumdaki bireylere ve okuldaki öğrencilere gerekli olan beceri ve bilgileri veriyor mu? Ortak ürün geliştirme ve sahada araştırma yapmaya olanak vermekte midir? Bireyin fikir üretme ve eleştirel bakma becerisini geliştirmekte midir?

2. Uygulanan öğrenme yöntem ve teknikleri;

İçinde bulunulan çağa aktif bir şekilde katkı sağlıyor mu? Çoklu zekâ kuramının tüm basamaklarına sesleniyor mu? Aktif olan öğrenci mi?

Her öğrencinin biricik olduğuna dikkat etmiş mi? Derse güdülemede öğrenciye yardım edip öğrenmeyi kolaylaştırıyor mu?

3. İmtihanlar –testler ve ölçme değerlendirme yöntemleri

Öğrenciler arasındaki farkı ölçebilmekte midir? Öğrenme düzeyini somut bir şekilde sunabiliyor mu? Eğitimin çıktılarını hassas ve nesnel bir şekilde raporlayabiliyor mu?

Yapılan değerlendirmelerin sonucunda öğretmene kullandığı yöntemler, teknikler ve sınavın geçerliliği hakkında çıktılar veriyor mu?

Yukarıda sorulan sorular, sorulması gereken soruların sadece bir kısmını oluşturmaktadır. Değerlendirmeler sonucunda elde edilen çıktılara bakıldığında sistemin kullanılabilirliği ve uygulanabilirliği hakkında yeni soruların türediğini ve iyileştirilmesi gereken daha başka konularında karşımıza çıkacağını göreceğiz.

Geliştirilen eğitim programlarının eğitimciler tarafından sahada uygulamaları sırasında karşımıza çıkan problemlerden biri de my8k (NVİNO Program Kodu) ‘‘ Uygulayıcılar tarafından programın net bir şekilde çözümlenememesi’’ şeklinde dillendirmiş ve bu sorunu ‘‘ çözümlenememesi, çözümleneme karışıklığından olabilir.’’ Şekliyle açıklamaya çalışılmıştır. Geliştirilmiş programların sahaya sıfır sorunla yansıtmak için öncelikle net bir şekilde uygulayıcının programı anlaması lazımdır. Milli Eğitim Bakanlığı da bu soruna çözüm bulmak için öğretmen mesleki çalışmalarını bu dönemlerde ortaöğretim kurumlarında da vermeye başlamıştır. Öğretmenlik Mesleki Gelişim Seminerleri döneminde verilen bu çalışmalar ortalama 2 şer aylık aralıklarla bir hafta olacak şekilde 4 (dört) seferde verilmektedir. Çok geniş çerçeveye sahip olan bu çalışmaların içeriğinde geçen dönemin veya yılın değerlendirilmesi, yeni döneme hazırlık, mevzuatların irdelenmesi, kurullar, yeni becerilerin kazandırılması ve çevreye pozitif katkılar gibi birçok konu yer almaktadır. Her konuda olduğu gibi eğitimde de iyi olanı benimsemek, geliştirmek ve kendi sistemimize monte etmek gerekmektedir. Burada yanlışlığa düşmememiz gereken en önemli konu, eğitim süreçlerini ve uygulamalarını kendi eğitim sistemimize göre geliştirmek yerine olanı aynen alıp uygulamak

hatasına düşmemektir. Olduğu şekliyle uygulanan sistemler her defasında bize içinden çıkılmaz defolar sunacaktır.

Programların eğitim için geliştirildiği veya düzenlendiği durumlarda gözden kaçırmamız gereken en önemli konu katılımcı ve eleştirel bir şekilde yapılması hususudur. Katılımcıdan kasıt, eğitimin her paydasında çalışan kesimlerin sözlerine, önerilerine ve eleştirilerine kulak vermektir. Öğretmen, öğrenci, yönetici, müfettiş, aile, sivil toplumlar gibi tüm kesimlerin katılımlarını en üst düzeyde sağlanmalıdır(Tutkun, 2010, s. 1011).

Öğretmen Niteliklerinden Kaynaklanan Sorunlar

Öğretmenliğin bir ihtisas mesleği olduğu 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesinde açıklanmıştır. Uzun bir geçmişi olan ve epeyce yaşlı olan öğretmenlik kavramı, eğitim-öğretimin uygulama kısmında en önemli görevi üstlenen ve bu görevi yaparken beceri ve uzmanlık kavramlarını içselleştiren bir meslektir. Öğretmenin verimli olması, topluma maksimum düzeyde fayda sağlaması ve bu doğrultuda toplumun gelişmesi öğretmenin hem zihinsel hem de fiziksel şartlarının iyileştirilmesiyle mümkündür. Toplumun bireyle bir bütün olması, geçmişi-geleceği bir bütün olarak ele alması, toplumsal kültürün aktarımı, eğitim politikalarının istenen sonuçları vermesin gibi konularda en önemli rol öğretmenlere aittir.

(Eskicumalı, 2014; Özyılmaz, 2013).Öğretmenin tek yönlü şekilde fayda sağladığı konusu tamamen desteksizdir ve öğretmenin fayda verdiği en önemli konulardan biri de ülkenin ekonomik kalkınmasıdır. Bunun yanında ülkenin politik ve sosyal yönden de gelişmesinde en önemli ayağı öğretmenler oluşturmaktadır.

Toplumda bu denli önemli roller üstlenen öğretmenlerin meslek başında yaşadıkları sıkıntılar aynı düzeyde toplumun gelişmesinde de aksaklıklara sebebiyet vermektedir. Eğitimde yaşanan sorunların da en önemli sebebi öğretmenin içinde bulunduğu sorunlardan kaynaklanmaktadır(Uygun, 2012). Çözülemeyen sorunlar istikrarlı bir şekilde birikerek toplumun her noktasını etkilediği gibi eğitiminde önüne, içinden çıkılmaz sorunlar çıkaracaktır. Bunlardan ötürü öğretmene etki eden her sorun, ciddi ve işin muhatapları ile detaylıca irdelenip çözülmesi gerekmektedir. Ancak bu sorunların çözüme kavuşması ile ülkenin kalkınmasına umutla bakılabilir(Yalın, 2002).

“İdeal öğretmen; boncuklu cümlelerle, iyi hitabetle konuşan değil, talebesinin potansiyelini ortaya çıkararak öğretmendir.” Baltacıoğlu(1994). Öğretmenlik bu şekilde tanımlandığında, öğrenen-öğreten arasında dinamikli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlik mesleği eskiye nazaran daha pasif bir konumda olduğu, öğrencinin tek başına öğrenmesinde rehberlik ettiği ve yeteneklerini keşfetmede yol gösterici olduğu bir konuma gelmesi gerekmektedir. Bunların yanında öğretmen, çocuğun neleri yapıp yapamayacağı, yeteneklerinin neler olduğu ve onlara nasıl yardımcı olması gerektiğinin bilincinde olmalıdır.

Eğitim odaklı yapılan önemli sayıdaki gelişmeler insan olgusunu es geçtiği için istenilen sonuçları verememiştir. Bu doğrultuda nitelik yönünden öğretmenlerin yetiştirilmesi çok önemli bir konuma sahiptir. Belli dönemlerde sık olan ve günümüzde de öğretmenlik uzmanlığı ve formasyondan uzak kişilerin öğretmen olması nitelik ve verimlilik yönünden negatif etkilere sebep olmuştur. Bu sorunların ortadan kaldırılmasında bize yardımcı olacak önemli uygulamalardan bazılarının; alanına hakim olma, genel kültür ve pedagojik formasyonu eğitimlerine ağırlık vermektir. Bunların yanında eğitim felsefesinin de okutulması öğretmen yetiştirme sürecinde bize önemli dönütler verecektir. Öğretmenlik mesleğini seçen aday öğretmenlere eğitim felsefesi konusunda etraflıca eğitim verilmesi önemli süreçlerden biri olmalıdır. Günümüz eğitim anlayışının öğretme modeli olan yapılandırmacı eğitim modelinin sahip olduğu tüm fonksiyonlarını öğretmen adaylarına yanlısız bir şekilde sunulmalıdır. Öğretmenlik eğitimini veren tüm fakültelerin ders programında eğitim felsefesine yer verilmelidir (Duman ve Ulubey, 2008, s.113). Öğretmenin eğitimde sahip olacağı felsefe anlayışı uygulayacağı eğitim anlayışında önemli derecede etki edecektir. Felsefik anlayışında sınırlı olmanın aksine detaylı görüş ve geliştirme anlayışına sahip olmasının da eğitim anlayışında önemli katkıları olacaktır (akt. Doğanay, 2011).

Yetiştirme sürecinde önemli sorunlarla karşılaştığımız öğretmenlik mesleğinde diğer önemli sorunlar ise öğretmenin sahip olduğu ya da öğretmene sunulan konforsuzluk ve öğretmene verilen mesleki gelişim fırsatlarının sınırlı olmasıdır. Türkiye’deki öğretmenlerin aldığı maaşla geçinemedikleri ve kendilerini geliştirmede yetersiz kaldığı yıllarca süregelen bir problemdir. Ülkemizdeki öğretmenlere her dönem asgari yaşam standardının altında ücret ödemesi yapılmıştır. Bunun sonucunda öğretmenlik mesleğinin itibar kaybının yanında gönüllü olarak mesleği seçme ve işinde fevkalade iyi olan öğretmenlerin meslekten ayrılmasına, geçimi için daha karlı işlere yönelmesine sebebiyet vermiştir. Boş zamanını

kendini geliştirmek için bir fırsat olarak görmeyen ve aksine öğretmenlikten arta kalan zamanının büyük bir bölümünü başka işlerde geçim için harcayan öğretmenlerle karşılaşmak olağan bir seyir almıştır. Bunlardan ötürü öğretmenlerin kendisi ve ailesi için önemli işler yapabileceği kadar ücretin verilmesi çok önemli bir yere sahiptir.

Öğretmen, öğrenciyi bir bütün olarak görmek zorundadır. Öğrencinin yetenek ve becerilerinin yanında öğrencinin öğrenme kapasitesi, biyolojik yapısı, ilgileri, ihtiyaçları, davranış biçimi, sağlık yapısı, finansal ve aile yapısı hakkında gerekli donelere sahip olması ve çözümler geliştirecek beceriye sahip olması gerekmektedir. Bir diğer önemli konu ise öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğretmen arası iletişimidir.

İletişimin doğru ve ortama uygun olması eğitime önemli katkılar yaparken tam tersi durumda ise eğitimin olumsuz bir şekilde etkileneceği kaçınılmaz bir gerçektir (Başar, 1999).

Öğretmen özneli yapılan toplantılarda ve verilen kararlarda işin öznesi olan öğretmenlerin bu toplantı ve kararlardan izole etmesi de bir başka sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Verilen kararlarda söz hakkına sahip olamayan görüş belirtemeyen öğretmenlerin sahada bu kararları uygulama konusunda sıkıntılar yaşadığı ve yaşayacağı kabul görülen bir gerçektir. Burada karar verme konusunda aktif rol alamayan öğretmenler, programların sahada uygulama konusunda ilk sırada yer alan sorumlu uygulayıcılardandır. Durumun böyle olması zıtlıklar ve tıkanıkların her daim canlılığını koruması olası olacaktır. Daha doğru bir davranış olacak olan, öğretmenin programlar ve kararlar konusunda aktif katılımcı olması aynı doğrultuda eğitimde hem verimlilik hem de uygulanırlılığın pozitif etki yapacaktır. Programlarda yapılan güncellemeler ve sıfırdan takviye edilen metotların maksimum verimlilik vermesi için öğretmenin bu sürece hem zorunlu hem de gönüllü katılmalarına kolaylık sağlanmalıdır. Programların uygulayıcıları olan öğretmenlerden ne kadar fikir alınırsa aynı düzeyde olumlu sonuçlar alınacaktır.

Eğitim Felsefesinden Kaynaklanan Sorunlar

İnsanın zihin yapısı var olduğu ilk günden bu yana felsefeyi en yüksek zihin ürünü olarak kullanmıştır. İnsanoğlu her vakit eğitilmeyi bir ihtiyaç olarak gördüğü için eğitilmeyi felsefe ile aynı tasta yoğurmuştur. Felsefenin temelinde bilginin ne olduğu ve nasıl elde edilebileceği bulunmaktadır. Burada yapılacak keşifler ve elde edilecek veriler eğitimin de süreçlerini kapsamaktadır. Burada hem felsefenin hem de eğitimin ortak

konusunun araştıran ve bilgileri neden sonuç ilişkisi ile içselleştiren insan modelini yetiştirmektir. Burada felsefeye ve eğitime düşen insanın var olan bütün farklılıklarını tanımak ve yorumlamaktır. İstendik davranışları çerçvelendirmek felsefenin konusu iken eğitim de bu istendik davranışları bireye aktarmakla görevlidir. Çerçevesi belli olan kültürün içerisinde yer alan eğitim ve felsefe, bu kültürün şekillenmesinde en önemli görevi üstlenmektedirler.

Eğitim nedir? Eğitimin amacı nedir? Eğitim neden olmalıdır? Felsefe odaklı eğitimi düşündüğümüzde öznenin insan olduğu bir çerçeve ile ele almak bizi daha sağlıklı sonuçlara götürecektir. Yetiştireceğimiz insan nasıl olmalıdır? Sorulacak bu soru felsefe için eğitim anlayışının ve programının içerisinde ne tur bir insan ve değerler haznesinin var olduğunu çerçvelendirmeyi gerektirmektedir. Eğitimi etki eden soru ve problemler, toplum varlığının esas nitelikleri ile geleceği ile ilgili soru ve problemlerdir. Varoluş koşullarımız nasıl olacak? İnsan haklarının temel olduğu, demokrasinin, laikliğin ve çağdaşlığın amaç görüldüğü bir sistem mi olmalı? Kapitalizmi kural sayan, bağımlı ve üretmeyi vakit kaybı gören bir toplum mu olmalı? Milliyetçi ama dinsel dogmaların kafasında öncü olduğu bir insan kültürü mü olmalı?

Bunlar günümüzün en önemli sorunlarından. Felsefenin kendinden beklenen amacın ötesine geçip zaman zaman yetiştirilen nesillerin milliyetçilik ya da dinsel temalı uygulamaların etkisine daha fazla maruz bırakıldığı süreçleri beraberinde getirmektedir. Burada yöneticiler ve iktidarlar tarafından bir korkuya dönüşen çağdaş ve düşünen insan problemi de ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle eğitim politikaları felsefeyi aslına uygun şekilde kullanıp aklın, bilimin ve çağdaşlığın önünü açıp insanın yaratılış onuruna saygı gösterilmelidirler. Eğitimin sahip olduğu felsefik ilkelerle ters düşen uygulamalar ve hedefler, kişinin sınavlarda başarısız ve kazanmaları gereken becerilerden yoksun bir şekilde yetişmelerine sebebiyet vermektedir.

Felsefenin eğitimde sahip olduğu alan, eğitimde var olması gereken politikaları belirlemek, geçmiş ve gelecek arasında yapıcı bir köprü görevi görmek, gelecekle ilgili daha neler yapılırsa olumsuz sonuçlar alınacağını öngörmektir(Erkılıç, 2008, s. 4). Eğitim felsefesinin sahip önemli konulardan biri de geçmişin varlığını kabul etmektir.

2000 yılından sonra eğitimde farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bunlar; başta yapılandırmacı öğrenme olmak üzere, programlı öğrenme, bilgisayar destekli öğrenme, işbirlikçi öğrenme, proje tabanlı öğrenme...

Gibi yaklaşımlarla karşımıza çıkmıştır. Bunların içerisinde son yıllarda yoğun bir şekilde geçilmeye çalışılan yapılandırmacı eğitiminin istenilen seviyeye gelmediğini görmekteyiz bunu en önemli sebebinin hem öğrencilerin, hem öğretmenlerin hem de velilerin sahip olduğu esasicilik ve daimicilik felsefelerinin halen örtük öğrenmelerle varlığını koruduğudur.

Ertürk (1988) ulus kökenli bir eğitim felsefesi geliştirmeyi amaç ediniyorsak; Şu anda da etkisinden kurtulamadığımız bir anlayış olan, diğer ülkelerin uyguladığı ve benimsediği felsefik anlayışların olduğu haliyle alıp kendi eğitimimize monte etmek büyük bir yanlış olacaktır. İlerici ve geliştirici olacak şekilde bilim eksenli çalışmalarda bulunarak hem yeni nesil hem gelecek nesil hem de ülkemizin faydasına olan uğraşlar vermemiz gerekmektedir. Bize yol gösterici olacak olanın ancak bilim olduğu gerçeği her daim zihnimizde canlılığını korumalıdır.

Öğrencinin Sahip Olduğu Niteliklerden Kaynaklı Sorunlar

Öğrenci, eğitimin her kademesinde aktif olan, hem sürecin girdisi hem de sürecin çıktısında yer alan en önemli öznedir. Burada öğrencinin sahip olduğu nitelikler eğitimin nitelikli olmasında önemli bir yere sahiptir. Öğrenci niteliklerini etki eden konuları; yaşamışlık, hazırbulunuşluk, yetiştiği çevre, ailesinin ekonomik ve eğitim durumu, bulunduğu kademenin bir alt kademesinden aldığı eğitim, yaşamındaki medya etkisi şeklinde sıralayabiliriz. Her öğrenci gerek zihinsen gerek yetiştiği çevre ve gerekse yetenekler yönünden biriciktir. Burada önemli farklılıklardan birisi de öğrencinin sahip olduğu hazırbulunuşluk seviyesidir. Hazırbulunuşluğu şu şekilde tanımlayacak olursak; kişinin olası davranışlarda yeteneklerini sergileyebilmesi için taşıması gereken psikolojik ve fiziksel donanımlardır. Öğrenmede istenilen seviyelere ulaşmak için bireyin devinişsel, bilişsel ve duyuşsal seviyesinde belli bir düzeye gelmesi ve performans olarak kendini gösterecek düzeyde davranış sergilemesi gerekmektedir. Günümüzde üzerinde önemle durulan yapılandırmacı eğitiminin istenilen sonuçları vermesi için öğretmenin, öğrencisinin hazırbulunuşluk seviyesine hâkim olması gerekmektedir. Her öğrencinin aynı hazırbulunuşluğa sahip olmadığını farkına varılmaması, eğitimde istedik davranışları kazandırılması ve sonuçlarının olumlu okunması pek olası değildir.

Öğrencinin okul öncesi eğitimini alması, ailesinin eğitim ve Sosyo-ekonomik durumu, öğrencinin yaşamışlıkları ve sahip olduğu deneyim öğrencinin hazırbulunuşluk seviyesini ve sahip olduğu yeteneklerini önemli derecede etkilemektedir. Burada eğitim kademelerinin içerisinde ilk sırayı alan okul öncesi eğitimini, yapılandırmacı eğitiminin ilk basamağı şeklinde

tanımı yapılmaktadır. Okul öncesi eğitimi, en az 3 yaşından itibaren başlayarak çocuğun hem eğitim ve hem de gelişim yönünden ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanılmaktadır (Gültekin ve Anagün. 2006, s. 164). Okul öncesi dönemi, çocukların aile bireylerinden uzaklaştığı, tek başına bir şeyler yapmaya başladığı, yeni bir sosyal ortamla karşılaştığı ve bedenen, zihnen ve sosyal yönden kendini gerçekleştirdiği bir dönemdir. Bunun yanında, çocuğun anadilini daha iyi öğrendiği ve oyunla toplumsallaşmanın fırsatını yakaladığı bir dönemdir. Bunlardan ötürü okul öncesi eğitimi bireyin gelişmesinde ve yeni dönemlere hazır olmasında çok önemli bir basamakta bulunmaktadır.

Eğitim için yapılan harcamalar, öğretmenlerin ülkeye dağılımı, okulda bulunması gereken araç-gereçlerin hem okullara hem de bölgelere göre niceliksel farklılıklara sahip olması Türkiye’de ki önemli sorunlardır. Bunların yanında, gerek bölgeler arasında gerekse kırsal-kent kesimleri arasında finansal ve sosyal seviyelerinde önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. Ekonomik toplumsal farklılıklardaki tutarsızlık ailelerin eğitimden faydalanma biçimlerini de ciddi bir şekilde etkilemektedir. Burada çemberi daha da daraltabiliriz, eğitim hakkını kullanma dengesizliği bölgeler arasında olduğu kadar, aynı ilde hatta aynı mahallede bile finansal farklılıklara sahip ailelerin çocuklarında ciddi farklılıklar öne çıkmaktadır.

Bunlardan ötürü fırsat eşitsizliğinin devamında başarısızlıklar ortaya çıkmaktadır. 2014-2018 yıllarını kapsayan 10. Kalkınma planında, eğitimde fırsat eşitliği sağlamak için ücretsiz ders kitabı dağıtımı, eğitim yardımları, okulun bulunmadığı yerler için taşınabilir eğitim yapılabilecekleri gibi pozitif uygulamalara gidildiğine değinilmiştir. Bunların yanı sıra eğitimin yapıldığı her noktada hem beşeri hem de fiziki çalışmalarının yapıldığı, öğretmen atamasında ve hizmet içi eğitimlerde artış yapıldığına, önceliğin kız çocuklarının olduğu eğitimin her basamağında okullaşma oranında ciddi artışların olduğu açıklanmıştır (s.30).

Nitelik olarak öğrenciyi etkileyen kaynaklardan biri de ailedir. Eğitimin başlangıç noktası olan aile, bireyin okulla olan temel iletişiminde de önemli bir konuma sahiptir. Karşılıklı olarak birbirini etkileyen okul-aile eksenli bireyin, hem eğitimsel hem gelişimsel hem de öğretimsel süreçlerini ortak bir şekilde sürdürmektedirler. Toplumun sahip olduğu sosyal-kültürel eksenli tüm bileşenleri çocuk, öncelikle ailede öğrenmektedir ve bunlardan ötürü aileyi toplumsallaşma ortamı olarak görebiliriz. (Tezcan. 1985) çocukların yetişme metotları ve hazırbulunuşlukları ailenin sahip olduğu sosyal ve finansal seviyelerine göre farklılıklar sergilediğini açıklamaktadır. Araştırmalardan elde edilen verilere göre sosyal ve ekonomik düzeylerdeki farklılıkların, ailenin çocuklarına karşı sergiledikleri davranışlarından da

farklılıklar ortaya çıkarmıştır. Gelir düzeylerine göre alt seviyede bulunan ailelerin orta düzeyde gelire sahip olan ailelere oranla çocuklarına daha katı kurallar uyguladıkları ve hoşgörü düzeylerinde çok esnek olmadıkları belirlenmiştir. Alt gelir düzeyinde olan ailelerin, çocuklarına nasıl yaklaşmaları gerektiğini bilmemelerinden kaynaklı birçok sorun ortaya çıkmaktadır ve bu sorunların en önemli sonuçlarında biri de eğitimde gelen başarısızlıklardır. Tezcan, bu sorunları minimuma indirmek için ailelere çocuk eksenli programlar geliştirip eğitimlerin verilmesinin gerektirdiğine değinmektedir. Yalçın (2013) Eğitim ve öğretimin gerçekleştiği tüm kademelerde aileye yönelik, eğitim planlamalarının yapılması konusunda gerekli çalışmaların düzenlenmesi gerektiğini açıklamaktadır. Başta bu işin uzmanları olmak üzere eğitimin aktif uygulayıcıları olan öğretmen, rehber öğretmen ve idareciler çok sık olmayacak şekilde belli zamanlarda ailelere, çocukların yaşlarına göre ihtiyaçları, öğrenme düzeyleri ve içinde bulunduğu yaşın dinamikleri hakkında bilgiler vermelilerdir. Yapılacak bu programlarla ailelerin çocuklarına karşı daha yapıcı ve duyarlı olmalarına olanak sağlayacağını vurgulamaktadır.

Rol model anlayışının değiştiği bu zamanda, çocukların kendine en uygun gördüğü rol modelleri sanal âlemde ve TV programlarından seçmektedir. Teknoloji ile birlikte bu alanlara ulaşmak çocuklar için çok kolay bir hal almıştır. Özendiği bu rol modellerle teknolojiyi amacına uygun kullanmaması beraberinde çok önemli sorunlar da meydana getirmektedir. Yeni toplumsallaşma alanı olarak sanal âlemi gören çocuklar zamanının büyük bir bölümünü bu âlemde geçirmektedir. Hayatının her döneminde teknoloji ile içli dışlı olmaları ve özendiği, kendine rol model seçtiği kişilerin yaptıklarını takip edip gerçek sosyal hayattan uzak bireylerin yetiştiği ve topluma karışsa bile farkına olarak veya olmayarak zararlar veren çocuklar yetişmektedir. Bu etkinin dikkate alınmaması ve çocukların bu alanda yalnız bırakılması, beraberinde yaratıcılıktan uzak ve içe kapanık bireylerin türemesine sebebiyet verecektir. Bu etkilerin kişiyle sınırlı kalmayacağı ve devamında hem sosyal yapıda hem de eğitimin verilme kalitesinde ciddi sorunlar ortaya çıkartacağını unutmamalıyız.

Yöneticilerden Kaynaklanan Sorunlar

Okul liderliğinin öğrenciler üzerindeki etkisi dolaylı yollarla gerçekleşmektedir (Hallinger ve Heck, 2010; Witziers, Bosker ve Krüger, 2010). Örneğin Leithwood vd. (2010), okul liderinin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisinin öğretmenler, aileler, okuldaki öğrenme ortamı gibi alt değişkenleri içeren dört farklı ana mekanizma (path) aracılığı ile gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Konu ile ilgili çalışmalar sonucunda özellikle

son 30 yılda farklı eğitimsel liderlik modelleri geliştirilmiştir ve ilgili çalışmalar okul liderlerinin daha çok organizasyonel davranışlar ve koşullar ile öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkilerine odaklanmışlardır(Gümüş, 2016). Ancak günümüzde en çok tartışılan ve 21. yüzyılın eğitim sistemleri için önerilen model öğretimsel liderlik (instructional leadership) modelidir.

21. yüzyılda, toplumun eğitim sisteminden ve okullardan beklentilerinin değişmiştir. Bu bağlamda, okulların ve öğrencilerin öğrenmelerine verilen önemin artması ve okulların hesap verebilirliğinin ön plana çıkması müdürlerin öğretimsel liderlik rollerinin de yeniden tartışılmasına neden olmuştur. Bu süreç içinde öğrencilerin öğrenmelerine odaklı olan uluslararası eğitim reformu çabaları genel olarak okul liderliği ve özel olarak da öğretimsel liderlik tartışmalarını merkeze taşımıştır. Öyle ki öğretimsel liderlik 21. yüzyılın okul liderliğinin yeni paradigması haline gelmiştir (Hallinger, 2010). Bu nedenle bu liderlik türünden kısaca bahsetmek yararlı olacaktır.

Öğretimsel liderlik modeli, eğitimin içerisinde aktif rol alan, yönetici, öğretmen, öğrenci, öğretim programları ve öğrenme-öğretmeyi kapsayan tüm bileşenleri görev alanına alan bir liderlik modelidir. Öğretimsel liderlik modeline sahip yöneticiler, okulun var olma amacına göre alanında bulunan, toplum, öğretmen ve öğrenci verilerini amacına uygun ve profesyonelce eğitim için kullanabilmelidir. Temel görevinin sadece öğrenci yetiştirmek olmayıp öğrenci ile birlikte hem toplumu hem de öğretmenlerin kendilerini geliştirmesine fırsat sağlamalıdır.

Eğitimin asıl uygulayıcıları olan tüm bileşenlerin bilmesi gereken en önemli nokta meslekte esas olanın öğretmenlik olduğudur. Yönetici olmak için diğer öğretmenlerden farklı kılacak bireysel becerilere sahip olmayı gerekli kılmalıdır. Esas alınacak konunun kıdem değil, yüksek lisans yapmış, yabancı dil bilen, alanında çalışmalar yapmış, her türlü yeniliğe açık ve iletişim becerileri gelişmiş olanlardan seçilmesi eğitime pozitif etkisi olacaktır. Okula yönetici seçiminde kendi alanında mastır yapmış kişileri seçmek doğru bir davranış olacaktır. Burada YÖK ve Milli Eğitim ortak çalışmalarla ve okulu-öğrencileri ihmal etmeyecek şekilde yüksek lisans ve doktora yapmanın önündeki engelleri minimize edip kolaylık sağlanmalıdır. Yöneticilerin maddi sıkıntılarının giderilmesi ve aklının eğitim dışında başka sorunlara kaymasına olanak verilmemelidir. Yöneticilikle ilgili olan tüm bilim bileşenlerini ezberleyip vaktinin büyük bir kısmını bu alanda harcamasının okul yöneticilerinin asıl iş görevlerine vakit bulamamasına sebebiyet verecektir. Burada yöneticilerin bu araştırmalardan

muaf olduğu gibi bir düşünceye kapılmak bizi yanıltacaktır ve yönetici görev alanına giren önemli bilim konularını eğitimde verimlilik için öğrenmesi de şarttır.

Belli bir amaç için bir araya gelen tüm kuruluşlarda olduğu gibi eğitimde de görev ve sorumluluklar net ve kesin bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Aşırı merkeziyetçi yapılarda yetki sorumluluklarında dengesizlikler ortaya çıkmaktadır ve bunun sonucunda kanallar arası iletişimde sürekli tıkanmalar meydana gelmektedir. Bu dengesizlikleri ve tıkanıklığı ortadan kaldırmanın en önemli yolu yetki aktarımında bulanmaktır. Merkeziyetçi yapıdan kurtulmanın en önemli basamaklarından biri de okul müdürlerinin yetki alanlarının genişletilmesidir (Bursalıoğlu, 2002, s. 72). Eğitimin aktif uygulayıcıları ve muhatapları olan tüm kesimin verimsizlik göstermesinin en önemli sebeplerinden biri de okul müdürünün verimsizliğidir. Okul idarecilerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından koşulsuz desteklenmesi ve okula yapılacak her türlü kaynak aktarımında birinci derece sorumlu ve uygulayıcısı olarak ataması önemli derecede bürokrasiyi azaltacağı ve çözümlere daha kolay ulaşılmasının yolunu açacaktır. Bürokrasinin sebep olduğu tüm tıkanıkları bu sayede aşmış olunacaktır ve tüm yetkiyi ahlaki bir şekilde eline alan okul idarecilerinin çözümler konusunda daha hızlı ve pratik çözümler bulmasına olanak verecektir.

Türkiye’de eğitimin yönetilmesi merkezi bir anlayışa sahiptir ve sahadan uzak olanların, bölgeler arasındaki farklılıklara bilgi olarak tam sahip olamayanların yönettiği bir anlayış hâkimdir. Bu sorunların minimize edilmesi için yerinde yönetimin önemli olduğunun farkına varılmalıdır. Yerinde yönetimlerin merkezi yönetimlere göre eğitimde daha uzmanlaşmış ve eğitimin her anında aktif görev üstlendiği bir gerçektir. Merkeziyetçilikten kurtulmak için uzman kadrolarla yerinde yönetimler arasında sıkı bir iş birliği yapılması gerekmektedir.

Her kuruluşta olduğu gibi eğitim kurumlarının da gösterebileceği başarı ancak bünyesinde barındırdığı uzman kişilerin sayısı ve donanımları kadardır. Eğitimimizde yer alması gereken görev alanlarına göre uzmanlık çeşitlerini ve unvanlarını 11. Milli Eğitim Şurası’nda tek tek belirtilmiştir. Eğitim planlama uzmanı, program geliştirme uzmanı, eğitim teknoloji uzmanı, ölçme-değerlendirme uzmanı, eğitim yöneticisi, eğitim müfettişi, beslenme uzmanı ve danışman olarak sınıflandırmıştır. Adil bir ortamın sağlanması, verilecek kararlarda vicdani ve kanuni davranılması, her bireye tarafsız ve eşit bir şekilde yaklaşılması gibi erdemlerin ancak eğitim sistemimize, eğitimde uzman kişilerin yerleştirilmesiyle olası olacaktır.

Aileden kaynaklanan Sorunlar

Birçok aile çocuklarının eğitimi hakkında neler yapmaları gerektiği konusunda çok bir bilgiye sahip değiller. Çocuklarına nasıl ve niçin yardım edecekleri konusunda bilgiye sahip olamayan aileler çocuklarına yardım etmede ve eğitimsel beklentilerini karşılama isteksiz tavırlar sergileyebiliyorlar. Burada en önemli görev en az aile kadar çocuklarla vakit geçiren öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler çocuklara yaklaşma ve çocuğa zihinsel destekte bulunma konusunda aileye yardımcı olmalıdır. Aile, çocukların kendilerinden neler beklediği ve bu konuda cevaplarını merak ettiği soruları öğretmenlere sorabilirler. Öğretmenlerde sabırla ve samimiyetle bu yardımda bulunmalı ve sorulan sorulara en doğru cevaplarla yardımcı olmalıdırlar. (Aktaş Arnas, 2017). Hoover-Demsey ve Sandler'ın (1997) Çalışmalarında değindiği gibi ebeveynlik becerileri gelişmiş ve çocuklarının başarısına nasıl katkıda bulunacakların farkında olan ailelerin, hem süreç yönetiminde başarılı oldukları hem de çocukları da bu ilgiye karşı başarılı çalışmalarla cevap verdiklerini belirtmektedir. Araştırmalar sonucunda görülmüştür ki, ailelerin sahip olduğu eğitim düzeyi, çocuklarının eğitimine katkıda bulunma düzeyleriyle paralellik göstermektedir.

Gurşimşek (2010)'in yaptığı araştırmalarının sonucunda, ailelerin sahip olduğu eğitim seviyeleri ne kadar yüksekse okul dışında çocuklarının eğitilme konusunda girişimde bulunmaları ve evde ders çalışma etkinliklerine katılma konusunda da aynı paralellikte katkıda bulduklarını belirtmiştir. Eğitim seviyesinin düşük olduğu ailelerde bu durum tam tersi bir profil sergilemektedir ve bu aileler çocuklarının eğitimi konusunda kendilerini tamamen soyutlamaktadırlar. Eğitim seviyesinin düşük olduğu aileler çocuklarının öğrenmesi gereken her türlü bilgiyi ve kazanmaları gereken her türlü beceriyi ancak okulda öğrenebilecekleri görüşüne sahiplerdir. Bu durumun oluşmasında en önemli sebep, ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda kendilerine güvenememeleri ve neyi nasıl yapmaları gerektiği konusunda gerekli bilgiye sahip olamamalarındandır (Hornby, 2000; Nakamura, 2000).Ailelerin sürecin dışında kalmaları ve özellikle öğretmenlerin ailelere karşı etkinliklere katılmalarında gönülsüz olmaları algısı, ailelerin sürece dahil olmalarında önemli bir set olarak ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmalarda aileler, okulu sert kuralları olan bir yapı olarak görmekte ve bu sert yapı karşısında kendilerini yetersiz

görmektedirler. Bu durumun sonucunda da aileler okul ortamında rahat olamadıkları ve süreç hakkında fikir belirlemedikleri sonucu karşımıza çıkmaktadır. Burada iş öğretmen ve idarecilere düşmektedir. Yönetici ve öğretmenler ailelerle olumlu iletişim iklimini sağlamalı ve onların da okulun bir parçası olduğu konusunda onları cesaretlendirmelidir. Bunun sonucunda hem aileler eğitimin içerisinde önemli bir profil olduğunun farkına varacak hem de okul, ailelerin işe dahil olmasıyla başarıya ulaşmada önemli bir güç kazanmış olacaklardır.

Sosyal Çevre Kaynaklı Sorunlar

İbn-i Haldun, Mukaddime adlı eserinde; "coğrafya kaderdir" demektedir. Çocuğun doğup büyüdüğü çevrede, konuştuğu, görüştüğü ve kültürlendiği kimseler, onun üzerinde büyük izler bırakır. Bulunduğu çevreden kötü alışkanlıklar kazanmışsa bu alışkanlık, okulda da büyük disiplin sorunlarına neden olabilir.

Ailenin ekonomik durumu da büyük oranda disiplin sorunlarına etki etmektedir. İstenen derecedeki gelire sahip olmayan ve dolayısıyla yeterli derecede eğitim almamış aile çocukları, beraberinde birtakım sıkıntıları da taşımaktadırlar. En basit ihtiyaçları bile karşılanmayan aile çocukları, yanlış yöntemlere başvurabilmektedir. Aynı şekilde maddi imkânların fazlalığı ile şımarık bir yapıda yetişen çocukların da istenmeyen davranışları sergiledikleri gözlemlenmektedir.

Öğrenciler vasıtasıyla birçok farklı kültürün buluştuğu okul ortamı, bazen çatışmaların buluştuğu nokta haline dönüşebilir. Bunun için etkili bir disiplin yöntemiyle bunu avantaja çevirmek mümkündür. Okul kültürü oluşmuş kurumsal okullarda bu tür uyum sorunları nadiren yaşanırken, yeni okullar ve mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin olduğu eğitim ortamları, bu tür çatışmalara açık bir alan haline dönüşebilmektedir. Sherif'in (Akt. Varış, 1978) yaptığı bir incelemeye göre, bütün ergenler yetişkinlerin yaptığını taklit etmekte ve bunda yetişkinin müdahalesi olmasa dahi bu taklit devam etmektedir. Ergen bireyin yeni bir kimlik geliştirme çabası onu bu tür bir taklide sevk etmektedir. Bu nedenle disiplin sorunları değerlendirilirken öğrencinin ailesinin bulunduğu ortam ve çevre göz önünde bulundurulmalı ve disiplin sorunları ortaya çıkmadan tedbirler alınmalıdır.

GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Sosyal devlet olma anlayışı eğitim ile ilgili görevlerini eksiksiz bir şekilde yapmakla mümkündür ve sosyal devlet, var olan ve olacak olan tüm bireylerinin eğitimlerini öncelikli görevleri arasına koymalıdır. En az yaşama hakkı kadar öneme sahip olan eğitim hakkının sosyal devlet güvence altına almalı ve bunu uygulama sorumluluğunu her daim üstlenmelidir. Ülkenin her bölgesi hatta aynı kentin her mahallesi aynı gelişmişlik seviyelerine sahip değildir. Burada sosyal devlete düşen en önemli görevlerden biri de fırsat ve imkan eşitliğini en üst seviyede karşılayıp bu gelişmişlik farklılıklarının dezavantaja dönmesinin önüne geçmektir. Burada sosyal devletin pasif bir rol üstlenmesi ilerleyen süreçlerde önüne geçilemeyecek karmaşıkların ortaya çıkmasına fırsat verilecektir. Toplumun huzurlu olması için sosyal devlet, adaleti, fırsat eşitliğini, finansı ve eğitimi her bölgeye eşit düzeyde dağıtmak zorundadır.

Hiçbir ülke temel eğitimde sıfır soruna sahip değildir fakat az soruna, orta soruna ve çok soruna sahip ülkeler vardır. Bu derecelendirmede ülkemiz orta sorunları olan ülkeler kategorisinde görebiliriz. Eğitimimizle ilgi sürekli yeni arayışlar ve bu arayışların sonucunda karşımıza yeni programlar çıkmaktadır. Araştırmacılar iyi niyetlerle sürekli yeni arayışlar için sorular sormaktadırlar ve bu sorulara karşı eğitim için en ideal çözüm olacak cevaplara ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bu sorulara ve verilen cevaplara olumlu bir görüşle yaklaşmak ve bu çalışmalara iyi niyetle katılmak bizi gerçek çözümlere götüreceğine inanmalıyız. Demokrasilerde bir toplumu oluşturan bileşenler olan ekonomi, politik, sosyal, tinsel ve eğitim tek potada eritilir. Bu bileşenlerde birini, özellikle temel eğitim ayağını dışarıda tutmak olumlu sonuçlara gitmede sorunlar yaşayacağımız göz ardı edilmemesi gereken bir gerçektir. Bir toplum inşa etmek için eğitimin tüm kademelerinde olası sorunları çözmek ve bu sorunların sebebi ve ya etkileneni olan gençlere gereken değeri vermekle olasıdır. Bulunduğu kademedeki az sorunla ve gereken değerleri almakla yetişen gençler hem kendisi hem de ülkesi için kendini geliştirmiş aktif bir vatandaş olacaktır. Yarınları umutla bakmamıza vesile olacak ve dünya ile eğitimde, teknolojiye, yaşam standardında, hukukta, güvenilirlikte ve yetişmiş eğitilmiş insan olgusunda yarışacak hatta geçecek seviyeye gelmemiz ancak temel eğitim başta olmak üzere tüm eğitim kademelerine önem vermekle mümkündür.

Doğduğu andan itibaren her birey hem devleti hem de toplumu tarafından kendi toplumsal dinamiklerine göre yetiştirilmek zorundadır. Hiçbir toplum bireyin yetişme durumunu tesadüflere bırakmamıştır ve bu yetiştirilme sürecini eğitim sistemleri ile belli bir olguya yerleştirilmiştir. Eğitimde var olan en önemli olgulardan biri de toplumun sahip olduğu değerleri ve davranış biçimlerini bireylere benimsetmektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Doğru kişiler, doğru yöntemler ve yapıcı değerlendirmelerle olacak şekilde temel eğitimin sorunlarına nesnellikle yaklaşılmalıdır. Ancak bu şekilde temel eğitimdeki sorunlara istenilen çözümler bulunabilir. Burada önemle üzerinde durmamız gereken bazı tavsiyeleri şöyle sıralayabiliriz:

a) Eğitimin aktif uygulayıcısı konumunda olan öğretmenlerin ve yöneticilerin eğitim-öğretimle ilgili alınacak kararlara aktif bir şekilde katılma hakkına sahip olmalılar.

Eğitim sistemimiz merkezi bir yönetime sahiptir ve eğitim programlarında nelerin nasıl yapılacağı ile ilgili kurallar, kanunla ve yönetmeliklerle çerçevlendirmiştir. Burada eğitimin aktif uygulayıcısı konumunda olan öğretmen ve idarecilerin eğitim programlarının kararlarına katılma gibi bir maddenin olmadığına ve daha çok işin saha kısmıyla ilgilenmeleri gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Eğitimde asıl rol üstlenen tüm personeller, bulunduğu alanı ilgilendiren konularda fikir beyan etme ve geliştirilmesinde öncü olma girişiminde bulunacağı bir yol bulamamaktadırlar. Eğitimin sahip olduğu bürokrasi yaratıcılığı ve anında verilen kararların uygulama konusunda tembel davranıp kanalları tıkayabilmektedir. Eğitimde aktif olan ve neredeyse her gün benzer ve ya güncel bir sorunlarla karşılaşan öğretmen ve idarecilerin bazı konularda anında çözüm üretme ve kararlar vermede yetkili olmalıdırlar. Çok hayati öneme sahip olmayan ve muhataplarının devletin her kurumu olmayan bazı küçük konular hakkında kararı verirken çekinmeden ve herhangi bir soruşturma ile tehdit edileceklerini düşünmeden karar vermelidirler. Problemleri tespit eden, problemler için programlar geliştiren ve programların çıktılarını analiz eden kesimin öğretmenler olması devamında daha cesurca davranan ve problemlerin üzerine daha gerçekçi bir şekilde yaklaşmalarına olanak sağlayacaktır.

b) Eğitimi kapsayan planlamaların ve uygulamaların tüm muhatapları ve hem merkezi hem de yerel eğitim uygulayıcıları tarafından bir ekip kültürü şeklinde yapılmalıdır.

Her örgüt kültüründe olduğu gibi eğitim örgütleri de buldukları çevrede kendine alan yaratan ve çevresel sistemlerin verimli işlenmesinde kendi üzerine görevlen yükleyen kültür şeklidir. Okullar da diğer örgütler gibi bulunduğu çevre ile olumlu iletişim ikliminin yanında bazen de yanlış uygulamalar karşısında karşı cephede bulunabilmektedirler. Burada okullar buldukları yerel alanlarda bürokrasinin tıkadığı tüm kanalların açmak ve bölge insanının doğru çözümler için sorduğu sorulara cevap vermekle yükümlüdür. Burada tek başına ve tek amaçla hareket etmek te yanlış sonuçların önünü açabilecektir. Bu yanlışların önüne geçmek için yerel eğitimler merkez eğitimlerle de her vakit işbirliği içerisinde olmak zorundadır. Okulların başarıya ulaşması ancak girdilerin ve çıktılarının doğru değerlendirilmesi ve ihtiyaçlarına doğru cevaplar verilmesiyle mümkündür. Burada yapılacak değerlendirme ve analizler merkezi eğitim sorumlularının rehberliği ve işbirliği ile yapılması doğru sonuçlar için zorunludur(Hector Corea1966 s. 65-74).

c) Eğitim için geliştirilen programların bir süreklilik arz etmesi için hem yerel hem de merkezi program geliştirme ofisleri oluşturulmalıdır.

Eğitim için program geliştirmek, taslak programlar oluşturmak ve programların uygulama basamaklarını geliştirmek Bakanlık tarafından görevlendirilen uzmanlar tarafından yapılması doğaldır. Burada program hazırlamanın ve programı alanda uygulamanın farklı şeyler olduğunu bilmek zorundayız. Her bölgenin her ilin hatta her ilçenin kendine özgü sosyal, coğrafi ve ekonomik özellikleri olduğunu ve bununla beraber öğrencinin, öğretmenin ve halkın ihtiyaçlarının farklılık göstereceğini unutmadan, bu farklılıklara cevap verilmesi için bulunduğu yerde kurulacak eğitim ofisleri sayesinde çözümler konusunda daha hızlı neticeler alınabilecektir.

Bu ofisler için YÖK ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın birlikte geliştirecekleri programlar ve yetiştirecekleri uzman kişilerle bölgenin ve günün ihtiyaçlarına daha bilimsel ve daha hızlı cevaplarla kalıcı çözümler bulmalarına yardımcı olacaklardır.

d) Eğitimde uzun süreli kullanılacak ve ya ortaya çıkacak acil ihtiyaçlar için kaynak sağlama konusunda hem yerel hem de merkezi yönetimlerin katılımı ile bir eğitim fonu oluşturulabilir.

Bölgeler arası göçlerin giderek çoğalması, nüfus artışının hızlanması ve bunlarla birlikte ülke dışında yoğun göçlerin olması devletin eğitim konusunda hızlı hareket etmesini güçlendirebilmektedir. Bu durumlardan ötürü kaynak bulma konusunda hükümetler görevlerini özel idareler, belediyeler ve muhtarlıklarla paylaşmışlardır. Nüfustaki çoğalma, sorunlara hızlı bir şekilde çözümler bulma konusunda hükümetleri sıkıştırılmaktadır. Ülkemizdeki birçok kuruluş bu sıkışıklığı gidermek için gönül esaslı hükümetlere yardımcı olabilmekte. Okul yapımı, cami yapımı, yol yapımı gibi birçok konuda halk ve devlet işbirliğinde yapılmaktadır. Vakıfların ve kurulan fonların sayesinde, birçok önemli işin yapılmasında devletin elini güçlendirmiştir. Binlerce yıldır kültürel özellik taşıyan devlet-halk birlikteliği, eğitim ile ilgili konularda da çok önemli sonuçlar doğurmaktadır. Kurulacak fonlarda hem destek verecek hem de uygulamada yardımcı olacak kişi ve kurumların isteyebileceği en önemli şey, her iki tarafa düşen güven ve devamlılık olgusunu yaşatmaktır.

e) Öğretmenlik mesleğinin hem uygulama hem de bilgisel ihtiyaçlarına ciddi bir yatırım yapılmalı ve öğretmenlerin Eğitim Fakülteleri aracılığıyla meslekte uzmanlaşmalarına olanak sağlanmalıdır.

Tüm kademelerde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlama ve maddi olarak iyileştirmelere gidilme çalışmalarının planlarının yapılması umut vericidir. Eğitim Fakültelerinde alınan eğitimlerin sahada karşılığının olmaması öğretmenlerde hem tükenmişlik hem de kendini yetersiz görmesine sebebiyet vermektedir. Bir de bunların üzerine buldukları bölgedeki sosyal, coğrafi ve ekonomik imkanlar alınan eğitimin genelliliğini de sorgular bir duruma sokmuştur. Eğitim Fakültelerinde alınan eğitimlerde staj programların az olması ve saha tecrübelerinden yoksun olması eğitimi sadece teoride bırakmış ve uygulama konusunda gerekli becerilerden yoksun bırakılmıştır. Bu işi lehimize çevirmek ve maksimum verim almak için öncelikle liselerden başlamak üzere öğretmenlik mesleğini seçim amaçları ve yeterlilik profilleri üzerinde çalışmalar yapılmalıdır. Üniversiteler belirli yeterlilik seviyesinde seçilmiş öğrenciler için uygulamanın daha yoğun olduğu ve ülkenin her bölgesinde görev yapacakları hesaba katılmış bir eğitimle uzmanlaştırılmalıdırlar.

f) Okullar sportif, beslenme, sağlık, çevre ile iletişim gibi alanlarda programlar geliştirip uygulamalar yapmalıdır.

Kırsal kesimlerdeki yaşamların giderek tercih edilmemesi ve bunun devamında şehirleşmeye olan ilginin artması, bilimin ve teknolojinin giderek hayatımızdaki yerini değiştirilemez konuma sokması, rahat bir yaşam sürmek için ekonomik çabaların büyük bir rekabete dönüşmesi ve toplumsal kurallarının insanda şüphelere yol açması gibi sorunlar okullarda farklı hizmet kollarının oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu karmaşanın içerisinde eğitim gören çocukların olumsuz etkilenme durumlarını minimize etmek için okullara çok büyük görevler düşmektedir. Okulların bünyelerinde barındıracağı farklı alanlar ile ilgili programları doğru bir planlama ile ve ciddiyetten taviz vermeden yapacağı etkinliklerle çocukları toplumda yaşanan olumsuzluklara karşı koruyabileceklerdir (R. Bakırcıoğlu, 1982).

g) Eğitimde öğrenme yollarının çeşitlenmesi, nicel olarak artması ve öğrenmede teknolojik gelişmelerin etkisinin hızlı bir ivme yakalaması, eğitimcilerin çocuklara yeni öğrenme yollarını bulmalarına rehberlik etmelerini zorunlu kılmıştır.

Günümüzde uygulanmaya çalışılan veya bizi içine çekerek kullanma konusunda zorunlu kılan teknoloji eksenli öğrenme modelleri, öğrencilerin yansıtıcı, problem çözebilen, etkin ve yaratıcı bireyler olmasında faydalı olacağı öngörülmektedir. Sahip olduğumuz ve bizde kalıplaşmış bir hal alan öğrenme ve öğretmeye yönelik davranışlarımızı, hızla hayatımıza giren yeni okul mimarileri, yeni bilgi alma yolları ve iletişim yollarındaki çeşitlilik sebebiyle değiştirmeye zorunlu bırakmıştır. Öğrencinin sürekli pasif olduğu ve bilgiyi almada bir depo görevi gördüğü öğrenme modellerinin yerine, öğrencinin bilgiyi keşfetmede yeni öğrenme yollarını kullandığı ve nasıl kullanacağı ile ilgili gerekli becerileri kazanmasına rehberlik edilmelidir. Kullanacağımız yeni öğrenme modellerini, kazandıracağımız yeni beceriler ve yapacağımız rehberliği, teknoloji ile desteklemediğimiz müddetçe istenilen seviye gelemeyeceğini unutmamalıyız.

h) Eğitimin aktif uygulayıcıları olan öğretmen ve idareciler yaptıkları önemli işlerden sonra takdir edilmeyi beklemektedirler, bakanlık, valilik ve kaymakamlık makamları nezdinde ödüllendirmeler samimiyetle yapılmalıdır.

Her öğretmen değerli olduğunu ve yaptıklarının görüldüğünü hissetmek ister. Her yılın sonunda ya da öğretmenler gününde, ilçenin, ilin ve ülkenin en başarılı öğretmenlerini ödüllendirmek çok önemli bir motive kaynağı olacaktır. Bu işin samimiyetle ve güven içerisinde gerçekleşmesi

için verilecek ödüller olan, maaş, görevde yükselme, yabancı ülkelere ve yaz kamplarına gönderme vb. hakkında gerekli bilgilendirmelerin yapılması, hangi şartların gerçekleştirilmesi sonucunda bu ödüllerin verileceği ve hangi ölçeklerin kullanılacağı ile ilgili duyurular her öğretmene ulaştırılmalıdır. Her bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik şartları aynı değildir ve daha dezavantajlı bölgelerde eğitimde süreklilik sağlanma konusunda sorunlar yaşanabilmektedir. Buralarda görev yapan öğretmenleri orada kalmaya özendirme için fazla maaş, erken emeklilik ve ekstra geçim ücretleri gibi özendirici ödüllendirmeler yapılmalıdır. Bugün kamuoyunda tartışılan ilk 10 yılını dolduran öğretmenlerin özlük haklarında ve 20 yılını dolduranların özlük haklarında standart ancak performans ve ölçütler bağlamında uzman ve başöğretmen için bilimsel niteliklerle destekleniş gelişim odaklı bir sistem organize edilmelidir. Burada uygulanacak performans ölçeklerinin nasıl olacağı ve hangi kriterlerin içereceği ile ilgili öğretmen ve idarecilerden görüşler alınmalı ve güven içerisinde yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Aktaş Arnas, Y. (2002). Okul öncesi eğitim kurumlarında okul-aile işbirliği çalışmaları ile anne baba eğitim programı uygulamaları. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (22),31-41.
- Baltacıoğlu, İ. (1994). *Türke doğru* (3. Baskı b.). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (On yedinci baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Binbaşıoğlu, C. (1981). *Genel öğretim bilgisi*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Babaoğlu, E. ve Yılmaz, F. (2012). İlköğretim okullarında karara katılma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (3),1-12.
- Doğanay A. (2011). Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminin Öğretmen Adaylarının Felsefi Bakış Açıklarına Etkisi,
- Duman, B. ve Ulubey, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının benimsedikleri eğitim felsefelerinin öğretim teknolojilerini ve interneti kullanma düzeylerine etkisi ile ilgili görüşleri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 95-114.
- Eğitim Teknolojisi alanında öğretmenlerin iyi yetiştirilmeleri gereği için bkz: Unesco (codiesee), *Teachers Training in Educational Technology*, by Lazar Vlasceanu, Unesco Yayını, 1986. s. 37-47.

- Eraslan, L. ve Babadağ, G. (2015). Eğitimin Hukuki Temelleri. Eğitim Bilimine Giriş.
- Ereş, F. (2009) *Aile ve Toplum* Yıl: 11 Cilt: 5 Sayı: 17 Nisan-Mayıs-Haziran 2009 ISSN: 1303-0256
- Eskicumalı, A. (2014). Eğitim ve sosyal değişme: Türkiye'nin değişim sürecinde eğitimin rolü. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 109-128.
- Erkılıç, T. A. (2008). Felsefi akımlar ve eğitim felsefesi akımları. A. Boyacı (Ed.) *Eğitim Sosyolojisi ve Felsefesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Ertürk, S. (1988). Türkiye'de Eğitim Felsefesi Sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 11– 16.
- Ekinci Vural, D. ve Gürşimşek I. (2009). Okul öncesi eğitimde aile katılımlı sosyal beceri eğitimi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4 (3), 1110-1122
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*, Alkım Yayınevi, Ankara
- Gediklioğlu, T. (2005). Avrupa Birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 66-80.
- Gümüş, E. (2016) *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2016 9/2
- Gültekin, M. ve Anagün Ş. S. (2006). Avrupa Birliği'nin eğitimde kaliteyi belirleyici alan ve göstergeleri açısından Türk eğitim sisteminin durumu. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (2), 145-170.
- Güvenç, B. (1974) *İnsan ve Kültür*, Remzi Kitabevi, II. Baskı, İstanbul; 1974.
- Hornby, G. & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
- Hector Correa. *Analytical Models in Educational Planning and Administration*, 1975. s. A5-171. OECD, *Organizational Problems in Planning Educational Development* 1966 s. 65-74.
- Hallinger, P. & Heck, R. H. (2010). Collaborative leadership and school improvement: understanding the impact on school capacity and student learning. *School Leadership & Management*, 30(2), 95-110

- Hoover-Dempsey, K.V. & Jones, K. P. (1997). *Parental role construction and parental involvement in children's education. Presenting Paper at the Annual Meeting of the American Educational Research Assosiation.*
- Keleş, H. (2013). *Akımları bağlamında John Locke'un liberal eğitim anlayışı*(Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Küçükahmet, L. (1986) Öğretim bke ve Yöntemleri, *AÜEFY*. No. 152, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1986.
- M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl: 1998. Sayı: 7 Sayfa: 1-10Akyüz, Y. (2010). *Türk Eğitim Tarihi (Onyedinci Baskı)* Ankara: Pegem Akademi.
- Milli Eğitim Temel Kanunu
http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html Erişim: 21.12.2014 Okutan, M. (2003). Okul Müdürlerinin İdari Davranışları, *Milli Eğitim Dergisi*, 157.
- Bakırcıoğlu R. (1982) Temel eğitim ve ortaöğretimde rehberlik, 1982. s. 37-48
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim sosyolojisi* (Dördüncü baskı) Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Tutkun, Ö. F. (2010). 21. Yüzyılda eğitim programının felsefi boyutları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 993-1016.
- Uygun S. (2013) Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, Ağustos 2013, ss.32-42.
- Yalın M. (2002). "İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Problemleri ve Çözüm Önerileri", *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, S 9, ss. 135-140. *Eğitim ve Bilim*, 36 (161), 332-348.
- Yalçın, H. (2013). Anne-çocuk iletişimi eğitiminin etkileri. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 179-19